

Приватний вищий навчальний заклад «Медико-Природничий Університет»

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Соціологія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	I рік, семестр 2
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 3 усього годин 90 лекцій 20 семінарські 16 самостійна робота 54
Викладач ІІІ	Ярошенко В.М.
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Дисципліна «Соціологія» формулює цілісне, системне знання про суспільство, його теорію притаманним їй методом та категоріально-понятійним апаратом, що лежить в основі суспільних та гуманітарних наук. Вивчення «Соціології» передбачає засвоєння знань сукупності багатоманітних теорій, концепцій, напрямків різного рівня, які містять певне наукове знання, які доповнюють один одного. Загальна соціологія представляє фундаментальні знання, теоретичні засади, на базі яких розробляються теорії середнього рівня, галузеві і спеціальні теорії, що виступають основою конкретних соціологічних досліджень емпіричного та прикладного характеру. Надзвичайно важливу роль виконує соціологічне знання при вивченні конкретних соціальних проблем в усіх сферах суспільного життя.
Мета та завдання курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є: ознайомлення студентів зі становленням і розвитком соціології як науки, з процесами суспільного життя, із законами функціонування і розвитку суспільства та його складових компонентів Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія» є: - формування у студентів соціологічного світогляду щодо розкриття соціальних явищ та процесів, що пронизують соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя та повсякденності; - розвиток вміння студентів послуговуватися

			категоріальним апаратом соціології, її методами дослідження, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями.
Програмні результати навчання			
У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» у здобувача освіти будуть сформовані наступні компетентності: Загальні: ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї. ЗК 9. Здатність працювати в команді. ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя В результаті вивчення дисципліни студенти повинні досягнути таких програмних результатів навчання: ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх роз'яснення. ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, відстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до особливостей співрозмовника в умовах міжособистісної взаємодії. ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.			
Зміст курсу			
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин	
1	Тема 1. Соціологія як наука про суспільство	2	
2	Тема 2. Історія виникнення та розвитку західної соціології.	2	
3	Тема 3. Історія виникнення і розвитку вітчизняної соціології.	2	
4	Тема 4. Суспільство як цілісна система.	2	
5	Тема 5. Соціальні процеси та соціальні зміни	2	
6	Тема 6. Соціальний конфлікт	2	
7	Тема 7. Соціальна структура суспільства	2	
8	Тема 8. Етносоціальні процеси	2	
9	Тема 9. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації	4	
10	Тема 10. Особистість у системі соціальних зв'язків.	4	
	Усього:	20	
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ		
1	Тема 4. Суспільство як цілісна система.	2	
2	Тема 5. Соціальні процеси та соціальні зміни	2	
3	Тема 6. Соціальний конфлікт	4	

4	Тема 7. Соціальна структура суспільства	2
5	Тема 8. Етносоціальні процеси	2
6	Тема 9. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації	2
7	Тема 10. Особистість у системі соціальних зв'язків	2
	Усього:	16

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.	5
2	Тема 2. Історія виникнення та розвитку західної соціології	5
3	Тема 3. Історія виникнення і розвитку вітчизняної соціології.	5
4	Тема 4. Суспільство як цілісна система.	5
5	Тема 5. Соціальні процеси та соціальні зміни	5
6	Тема 6. Соціальний конфлікт	5
7	Тема 7. Соціальна структура суспільства	5
8	Тема 8. Етносоціальні процеси	5
9	Тема 9. Соціальні інститути суспільства і соціальні організації	7
10	Тема 10. Особистість у системі соціальних зв'язків	7
	Усього:	54

Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому році навчання бакалаврського рівня здобуття вищої освіти.
Кореквізити	Знання з соціології можуть бути використані при поясненні, оцінці та узагальненні знань про суспільство; а також формувати вміння використовувати на практиці результати соціологічних досліджень при діагностуванні причин соціальних конфліктів у сім'ї, колективі, сприяння розв'язанню міжособистісних і трудових конфліктів, виконуючи роль медіатора.
Постреквізити	Післядипломне навчання також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Для формувань умінь та навичок застосовуються такі методи навчання: - вербальні (пояснення, розповідь); - наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); - навчальна практика під керівництвом викладача; - метод проблемного викладання; • - самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів. • пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник в «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; застосовується для передачі великого масиву інформації; • репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила, діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях;

	• метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб вирішення поставленого завдання, студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку; • частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок, процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками, найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на практичних заняттях і колоквіумах; • дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру; ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільш повно. <i>Активні методи навчання:</i> • практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності; • аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах (6-8 осіб), у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства; • робота в малих навчальних групах, у ході якої студенти виконують практичні вправи, розбирають конкретні ситуації, готують групові проекти й беруть участь у ділових іграх; така робота допомагає студентам освоювати рольову поведінку, учитися ефективному спілкуванню й обміну досвідом, виробляти лідерські якості. ділові ігри носять комплексний характер і проводяться для студентів
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, розробка проектів, планів, колоквіуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних

	завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
- Соціологія як наука про суспільство. - Сутність соціології. - Визначення об'єкта і предмета соціології. - Функції соціології. - Історія виникнення та розвитку західної соціології. - Передумови виникнення соціології. - Становлення соціології як самостійної науки в 19 столітті. - Розвиток західної соціології. - Історія виникнення і розвитку вітчизняної соціології. - Розвиток вітчизняної соціології в дореволюційний період. - Радянський період. - Українська соціологія сьогодні. - Основні суспільні процеси та зміни - Суспільство як цілісна система. - Суспільство і природа. - Поняття суспільства. - Суспільство з позицій соціального детермінізму і функціоналізму. - Концепція суспільства в індивідуалізмі. - Соціальні процеси та соціальні зміни - Природа та різновиди соціальних процесів. - Сутність, види і форми соціальних змін. - Соціальний рух. - Соціальний конфлікт - Соціальна природа та функції конфлікту. - Структура і причини виникнення конфліктів. - Управління соціальними конфліктами. - Соціальна структура суспільства - Сутність та елементи соціальної структури суспільства. - Соціальна стратифікація: поняття та види. - Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури. - Етносоціальні процеси - Предмет етносоціології. - Соціально-етнічна структура суспільства. - Етнічні процеси і відносини в умовах демократизації суспільства. - Соціальні інститути суспільства і соціальні організації - Інституалізація як соціальний феномен. - Види і функції соціальних інститутів. - Основні риси соціальної організації. - Особистість у системі соціальних зв'язків. - Особистість як соціальний феномен. - Соціальні статуси і соціальні ролі особистості. - Формування особистості у процесі соціалізації. - Типи і форми взаємодії особистості і суспільства. - Сутність і види девіантної поведінки особи	
Політика курсу	
Навчальна дисципліна «Соціологія» є обов'язковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія. При вивченні навчальної дисципліни «Соціологія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання	

інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного та підсумкового (семестрового) контролю за 100- бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань та власне складання іспиту.

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань.

Періодична форма контролю – виконання комплексних контрольних робіт, розробка проєктів, колоквіуми, творчі роботи.

Форма підсумкового контролю – іспит та складання власне іспиту.

Критеріями оцінювання є:

а) при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мови; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

б) при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування. Загалом здобувач може отримати за даний блок – 60 балів. Критерії оцінювання:

5 балів – в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

4 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1 бал – частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

За **блок самостійної роботи** можливо отримати 20 балів. Критерії оцінювання:

19-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

13-18 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

5-12 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.

1-4 бали – частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

За **залік** можна отримати 20 балів – це надати відповіді на 4 запитання по 5 балів кожне:

9-10 балів отримують здобувачі, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

6-8 балів отримують здобувачі, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

4-5 бали отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

3-2 бали отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

1 бал отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

0 балів отримують здобувачі, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення

питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Загалом отримані бали сумуються, оцінювання знань здобувачів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В. І. Докаша.

– Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с.

<https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%A1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%88%20%D0%92.%D0%86..pdf>

2. Загальна соціологія : конспект лекцій / А. Ф. Аблов. – Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 130 с. ISBN 978-617-689-351-6

<https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81693a2c-9557-444b-bb15->

Інформаційні ресурси

1. Соціологічна асоціація України – <http://www.sau.kiev.ua/literature.html>

2. Центр Разумкова – <http://www.razumkov.org.ua/ukr/index.php>

3. Інститут соціології НАН України – <http://i-soc.kiev.ua>

4. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій – <http://www.ier.kiev.ua/>.

5. Київський міжнародний інститут соціології – <http://www.kiis.com.ua>

6. Український інститут соціальних досліджень – <http://www.uisr.org.ua>

7. Інститут стратегічних досліджень – <http://www.niss.gov.ua>

8. Электронной журнал «Экономическая социология» – <http://www.ecsoc.msses.ru>

9. Журнал «Sociumas» – <http://www.sociumas.lt>

10. Електронний науковий журнал – <http://www.sapienti.kiev.ua>

11. Соціально-гуманітарний журнал «Людина і політика» – <http://www.icaei.org.ua/lip>

12. Харківський центр гендерних досліджень (Харків) – <http://www.gender.univer.kharkov.ua>

13. Фонд регіональних соціально-політичних та економічних досліджень (Львів) – <http://zluka.isr.lviv.ua>

14. Центр політичних досліджень Львівського національного університету ім. І. Франка (Львів)

– <http://www.cps.itgo.com>

17. Український центр економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (Київ) – <http://uceps.com.ua>

15. Центр соціологічних і політичних досліджень та технологій «Соціополіс» (Дніпро)

– <http://www.spr.org.ua>

16. Східноукраїнський фонд соціальних досліджень (Харків) – <http://www.sociology.kharkov.ua>
17. Центр соціального прогнозування – <http://www.prognosis.kiev.ua>
18. Центр порівняльних соціальних досліджень – <http://www.cessi.com.ua>
19. Центр корпоративного громадянства – <http://www.corporate-citizen.org.ua>
20. Міністерство праці та соціальної політики – <http://www.minpraci.gov.ua>